

Opinia „Rozwój i koncentracja unijnej współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji”

(2013/C 139/09)

KOMITET REGIONÓW

- Wskazuje, że władze lokalne i regionalne mają do odegrania kluczową rolę w europejskiej przestrzeni badawczej (EPB). Regiony i miasta gromadzą na swoim obszarze główne podmioty trójkąta innowacji – świat akademicki, uczelnie wyższe, ośrodki badawcze oraz wiele społeczności gospodarczych i przemysłowych w ramach różnych łańcuchów i sieci wartości związanych z innowacjami. Są one kluczowymi podmiotami w rozwoju regionalnych strategii badawczo-innowacyjnych i w tworzeniu odpowiednich warunków ramowych sprzyjających innowacyjnemu otoczeniu.
- Docenia zawartą w komunikacie wzmiankę o regionalnym i międzynarodowym wymiarze instrumentów w programie „Możliwości” 7PR i apeluje o widoczność współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych w następnym okresie programowania, z uwzględnieniem pozytywnych doświadczeń programu „Regiony wiedzy” i powiązaniem z przyszłymi inicjatywami ERA-NET.
- Zwraca uwagę, że współpraca międzynarodowa musi być oparta na wspólnych zasadach dotyczących rzetelności badań, wymiaru płci, społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, otwartego dostępu i własności intelektualnej. Należy uwzględnić także wymiar dotyczący klimatu i środowiska, który wiąże się z „rozwojem zrównoważonym”.
- Podkreśla znaczenie regionalne i istotne (potencjalne) korzyści płynące z infrastruktury badawczej, w tym z e-infrastruktury. Zapewnia ona środki (wysoko wydajne zasoby obliczeniowe i komunikacyjne, instrumenty dostępne na odległość i zbiory danych) niezbędne do prowadzenia współpracy badawczo-innowacyjnej na światowym poziomie, niezależnie od kraju i lokalizacji geograficznej.

Sprawozdawca

Markku MARKKULA (FI/PPE), członek Rady Miasta Espoo

Dokument źródłowy

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Rozwój i koncentracja unijnej współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji: podejście strategiczne”

COM(2012) 497 final

I. ZALECENIA POLITYCZNE**KOMITET REGIONÓW****Znaczenie dla szczebla lokalnego i regionalnego oraz KR-u**

1. Wskazuje, że władze lokalne i regionalne mają do odegrania kluczową rolę w europejskiej przestrzeni badawczej (EPB). Regiony i miasta gromadzą na swoim obszarze główne podmioty trójkąta innowacji – świat akademicki, uczelnie wyższe, ośrodki badawcze oraz wiele społeczności gospodarczych i przemysłowych w ramach różnych łańcuchów i sieci wartości związanych z innowacjami. Są one kluczowymi podmiotami w rozwoju regionalnych strategii badawczo-innowacyjnych i w tworzeniu odpowiednich warunków ramowych sprzyjających innowacyjnemu otoczeniu. Odgrywają one ważną rolę w tworzeniu otoczenia regionalnego, które zachęca do innowacyjności i odkrywczej przedsiębiorczości. Ponadto w wielu przypadkach lokalne i regionalne organy administracji mają uprawnienia ustawodawcze i zarządzają zasobami finansowymi przeznaczonymi na badania, innowacje i umiędzynarodowienie.

2. Władze lokalne i regionalne są ważnymi podmiotami w ramach współpracy międzynarodowej oraz koordynacji działań w zakresie badań i innowacji. Ich polityka ma znaczący wpływ na rozwój infrastruktury badawczej i stworzenie innowacyjnego otoczenia (wyższych uczelni, ośrodków technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości, parków naukowych oraz środowiska przyjaznego kapitałowi wysokiego ryzyka), które jest w stanie przyciągnąć naukowców i innowatorów oraz stworzyć warunki merytoryczne i operacyjne dla silnego wzrostu kapitału intelektualnego.

Uwagi ogólne

3. Uznaje, że komunikat jest zgodny z zasadą pomocniczości, ponieważ cele proponowanych działań nie mogą być w pełni osiągnięte przez państwa członkowskie w ramach ich krajowych systemów konstytucyjnych, a działania na szczeblu UE najprawdopodobniej przyniesie wyraźne korzyści. Zmaksymalizowanie wpływu międzynarodowych działań w dziedzinie badań i innowacji, z jednoczesnym uniknięciem kosztownej fragmentaryzacji, wymaga od Unii uzupełnienia otwartości „Horyzontu 2020” ukierunkowanymi działaniami, aby zapewnić optymalną skalę i zakres.

4. Przypomina, że wiedza i innowacje nabierają coraz bardziej międzynarodowego charakteru w globalnych sieciach

wartości i docenia znaczenie łączenia myślenia na globalną skalę z działaniem na skalę lokalną.

5. Przypomina, że strategia „Europa 2020” podkreśla znaczenie badań i innowacji dla osiągnięcia inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu. „Unia innowacji” w ramach strategii „Europa 2020” zwraca uwagę na istotną rolę współpracy międzynarodowej w realizacji europejskiego potencjału innowacji.

6. Podkreśla, że współpraca międzynarodowa jest istotnym elementem urzeczywistnienia EPB i jej pięciu kluczowych obszarów.

7. Docenia zawartą w komunikacie wzmiankę o regionalnym i międzynarodowym wymiarze instrumentów w programie „Możliwości” 7PR i apeluje o widoczność współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych w następnym okresie programowania, z uwzględnieniem pozytywnych doświadczeń programu „Regiony wiedzy” i powiązaniem z przyszłymi inicjatywami ERA-NET.

8. Popiera ambitny budżet programu „Horyzont 2020” i przypomina, że konieczna jest synergia z innymi instrumentami finansowymi dotyczącymi umiędzynarodowienia. Duże znaczenie będzie miało wykorzystanie odpowiednich instrumentów programu „Horyzont 2020” do współpracy z krajami trzecimi.

9. Przyjmuje z zadowoleniem wzmoczone wysiłki Komisji Europejskiej zmierzające do opracowania jasnych, zwięzłych i kompleksowych ram jako podstawy bardziej strategicznego podejścia do wzmocnienia współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji w Europie.

10. Przyjmuje z zadowoleniem przedstawiony w komunikacie odpowiednio ustrukturyzowany i zwięzły przegląd instrumentów oraz (potencjalnych) partnerów do współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych.

11. Podkreśla, że współpraca międzynarodowa musi zawsze mieć wartość dodaną dla UE.

12. Zwraca uwagę, że współpraca międzynarodowa musi być oparta na wspólnych zasadach dotyczących rzetelności badań, wymiaru płci, społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, otwartego dostępu i własności intelektualnej. Należy uwzględnić także wymiar dotyczący klimatu i środowiska, który wiąże się z „rozwojem zrównoważonym”.

13. Wskazuje trzy nadrzędne kwestie o znaczeniu regionalnym wspomniane w komunikacie: dyplomację naukową, inteligentną specjalizację i infrastrukturę badań naukowych.

Potrzeba wartości dodanej badań, rozwoju i innowacji (BRI)

14. Jest przekonany, że mnożenie się inicjatyw państw członkowskich i regionów bez koordynacji z innymi państwami członkowskimi niekiedy prowadzi do inicjatyw, które nie są wewnętrznie powiązane i nie prowadzą do wystarczającej masy krytycznej. Dlatego też istotne jest, aby europejski program badań naukowych i innowacji oraz krajowe i regionalne strategie innowacji były do siebie wzajemnie dostosowane.

15. Uznaje, że istnieje potrzeba dalszego dostosowania działań poszczególnych państw członkowskich w zakresie współpracy międzynarodowej, a w tym kontekście dodatkową wartość dodaną może wnieść współpraca z regionami. W interesie samych regionów i miast leży realne wspieranie europejskiej przestrzeni badawczej oraz wykorzystanie swojej funkcji łącznika w układzie „potrójnej spirali”, by – pomóc w stworzeniu odpowiednich warunków ramowych, by przyciągnąć międzynarodowe inwestycje badawcze oraz doskonałych badaczy zagranicznych.

16. Uważa, że rola Europy jako podmiotu globalnego wymaga, by skupić się na badaniach w zakresie innowacyjnych rozwiązań, które przyczyniają się do podejmowania wyzwań społecznych. KR podkreśla przy tym istotne znaczenie podejścia ukierunkowanego na rynek i stymulowanego popytem oraz kluczową rolę MŚP w procesie przekładania wyników (międzynarodowych) badań naukowych na konkretne zastosowania oraz wprowadzania ich do obrotu.

17. Podkreśla rolę, jaką muszą odegrać europejskie rządy krajowe oraz władze lokalne i regionalne, by przekształcić Europę w wielki, zintegrowany podmiot, który byłby w stanie konkurować w zglobalizowanym świecie i prowadzić dialog z bardziej uprzemysłowionymi krajami (takimi jak USA i Japonia), nowymi gospodarkami wschodzącymi (takimi jak BRICS), krajami sąsiednimi oraz krajami rozwijającymi się.

18. Apeluje o jaśniejsze zdefiniowanie w komunikacie pojęcia „region”, np. jako regionu wykraczającego poza granice krajowe lub też się w nich mieszczącego.

19. Uważa, że regiony mają uprzywilejowaną pozycję, aby połączyć działalność badawczo-innowacyjną z polityką horyzontalną i tematyczną: zarządzanie terytorialne, rozwiązywanie kwestii związanych ze środowiskiem i bezpieczeństwem, opracowywanie planów i świadczenie usług – można tu stworzyć wartość dodaną dzięki nowym pomysłom, podejściom i rozwiązaniom technologicznym opartym na innowacjach.

Globalizacja przemysłu i BRI: instrumenty i ich znaczenie regionalne

20. Uznaje, że konkurencja światowa dotyczy nie tylko państw, lecz także dużych systemów regionalnych, do których należą okręgi, klastry przemysłowe oparte na badaniach, sieci przedsiębiorstw oraz parki biznesowe: wymiar regionalny powinien uczestniczyć w konkurencji i współpracy międzynarodowej z podobnymi systemami w innych częściach świata.

21. Uważa, że program „Horyzont 2020” mógłby być ważną okazją do ponownego przemyślenia roli i wkładu samorządów regionalnych w budowę europejskiego systemu zdolnego do sprostania konkurencji światowej.

22. Podkreśla potrzebę wspierania koncepcji wielopoziomego sprawowania rządów na rzecz międzynarodowej współpracy w zakresie BRI, w ramach której regiony i władze lokalne mogą odegrać kluczową rolę wraz z państwami członkowskimi i Unią.

23. Podkreśla znaczenie sieci regionalnych dla międzyregionalnej i międzynarodowej współpracy regionów i władz lokalnych w zakresie badań, rozwoju i innowacji. Sieci regionalne stwarzają podmiotom regionalnym i lokalnym płaszczyznę do zebrania koniecznej masy krytycznej pomysłów, kompetencji i środków finansowych, by uczestniczyć we współpracy BRI i szeroko zakrojonych przedsięwzięciach na skalę międzynarodową. Sieci są ważnym środkiem gromadzenia zasobów, know-how, wiedzy i różnych umiejętności. Dobrze powiązane podmioty działające w zakresie BRI oraz zainteresowane strony tworzą ekosystemy sprzyjające współpracy międzynarodowej dzięki potrzebie coraz większego połączenia ze światem i ukierunkowaniu na lokalne realia na danym obszarze.

Strategiczne Forum ds. Międzynarodowej Współpracy Naukowo-Technicznej

24. Uznaje wartość dodaną Strategicznego Forum ds. Międzynarodowej Współpracy Naukowo-Technicznej, które optymalizuje wykorzystanie zasobów krajowych, europejskich i globalnych, unikając jednocześnie powielania poszczególnych działań.

25. Docenia wysiłki Forum, które przedstawiło dobrze ustrukturyzowany przegląd działań opracowanych przez państwa członkowskie w zakresie współpracy międzynarodowej jako element własnej polityki i programów.

26. Przypomina o wkładzie, jaki mogą wnieść w Forum władze lokalne i regionalne posiadające kompetencje instytucjonalne oraz zasoby do podejmowania inicjatyw i prowadzenia współpracy na szczeblu międzynarodowym. Wiele regionów UE prowadzi aktywną działalność dzięki porozumieniom, przedstawicielstwom zagranicznym oraz współfinansowanym działaniom. Europejskie centra biznesu i technologii za granicą są przykładem inicjatyw poza UE, w które aktywnie zaangażowane są podmioty regionalne.

27. Uważa, że ponieważ współpraca regionów europejskich z państwami spoza UE często ma miejsce bez względu na dostępność finansowania UE, należy rozważyć strategię koordynacji z Forum, aby zapewnić kompatybilność i realizację tych samych celów.

28. Przypomina, że w kontekście zasady pomocniczości, władze lokalne i regionalne są najbliższymi podmiotami zdolnymi do wykrycia podmiotów badawczych i innowacyjnych przedsiębiorstw, które zgodnie z podejściem oddolnym decydują o tym, czy warto być obecnym w danym kraju czy regionie i współpracować z podmiotami lokalnymi.

29. Uważa, że koordynacja międzynarodowej działalności szczebla krajowego, federalnego, regionalnego i lokalnego jest ważna, lecz państwa członkowskie (lub regiony tworzące i realizujące daną politykę) powinny zachować główną odpowiedzialność w tej dziedzinie. W przypadku określenia wspólnych priorytetów wobec krajów/regionów trzecich, wartość dodana wspólnych europejskich i skoordynowanych inicjatyw jest oczywista.

30. Uważa, że przyjęcie strategicznego podejścia, z wieloletnimi mapami drogowymi, jest ważne, lecz nie może ono być zbyt sztywne: konieczna jest elastyczność, aby umożliwić państwom członkowskim lub regionom dokonywanie uzasadnionych dostosowań w przydziale środków na szczeblu krajowym, federalnym i regionalnym.

Systemy gromadzenia informacji

31. Wnosi o bieżące powiadamianie o proponowanym systemie gromadzenia informacji, a także o możliwości udziału w tym systemie, gdyż może on zostać wykorzystany jako wkład do badań strategicznych i programów innowacji w ramach inteligentnej specjalizacji.

32. Dostrzega, że specjalizacja naukowa na świecie i związana z nią jakość stwarzają możliwości współpracy międzynarodowej w oparciu o komplementarność, i przyjmuje z zadowoleniem starania mające na celu określenie w komunikacji słabych i mocnych stron nauki na szczeblu międzynarodowym.

33. Apeluje, by identyfikacja słabych i mocnych stron przebiegała również na szczeblu niższym niż krajowy, być może w oparciu o istniejące systemy informacji. Odnotowuje znaczenie wymiany z globalnymi partnerami, jeżeli chodzi o konfigurację i wykorzystanie systemów informacyjnych, takich jak, na przykład, europejskie ERA-WATCH czy też bazy danych z USA, takie jak STAR metrics, COMETS i ORCID.

34. Uznaje potencjał takich systemów informacyjnych, jeżeli chodzi o rozpoznanie (technologicznej) przewagi komparatywnej oraz pomoc w opracowaniu strategii inteligentnej specjalizacji w zakresie synergii, komplementarności i partnerstw; w wypadku regionów zainteresowanych współpracą z regionami lub krajami leżącymi poza UE informacje te mogą przyczynić się do opracowania strategii inteligentnej specjalizacji.

35. Przypomina, że połączone ze sobą sieci europejskie, mające charakter połączonej wspólnoty, stale poprawiające swoje wyniki dzięki wzajemnym ocenom, uczeniu się od innych, stałemu porównywaniu oraz identyfikacji geograficznej innowacji europejskich mogą wnieść znaczący wkład.

Inne nadrzędne kwestie o znaczeniu regionalnym

36. Uznaje, że dobrym pomysłem jest skupienie się na aspektach, w których współpraca międzynarodowa przynosi korzystne zmiany, szczególnie jeżeli chodzi o globalną infrastrukturę badawczą. Dyplomacja naukowa i specjalizacja to inne kwestie mające znaczenie dla międzynarodowych działań UE w zakresie badań i innowacji.

37. Przypomina, że globalne modele współpracy oparte na otwartych innowacjach, internecie i sieciach społecznościowych online, klastrach, wspólnych działaniach międzynarodowych, wspólnych platformach technologicznych, żywych laboratoriach i wspólnych inicjatywach społecznościowych to wspaniałe narzędzia służące otwartej działalności międzynarodowej opartej na współpracy.

Infrastruktura badawcza

38. Zgadza się, że rozwój strategicznej infrastruktury badawczej nierozzerwalnie wiąże się ze współpracą międzynarodową. Utworzenie spójnej (materialnej i niematerialnej) infrastruktury na rzecz wzmocnienia potencjału innowacyjnego regionów w wymiarze globalnym jest bardzo ważne.

39. Podkreśla znaczenie regionalne i istotne (potencjalne) korzyści płynące z infrastruktury badawczej, w tym z e-infrastruktury. Zapewnia ona środki (wysoko wydajne zasoby obliczeniowe i komunikacyjne, instrumenty dostępne na odległość i zbiory danych) niezbędne do prowadzenia współpracy badawczo-innowacyjnej na światowym poziomie, niezależnie od kraju i lokalizacji geograficznej.

40. Przypomina, że globalna e-infrastruktura stanowi kluczowy element europejskiej cyfrowej przestrzeni badawczej otwartej na resztę świata: może ona wnieść wkład w przezwyciężenie globalnych wyzwań w zakresie badań.

41. Zaleca przeprowadzenie konsultacji z regionami i władzami lokalnymi w ramach opracowywania mapy drogowej ESFRI (Europejskiego Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych).

Dyplomacja naukowa

42. Uznaje, że międzynarodowa współpraca w zakresie badań i innowacji jest ważnym instrumentem „miękkiej władzy” i mechanizmem na rzecz poprawy stosunków z kluczowymi państwami i regionami.

43. Podkreśla rolę dyplomacji naukowej, która dotyczy zwłaszcza zapewnienia wymiaru lokalnego i regionalnego nowej europejskiej polityki sąsiedztwa, lecz się do niego nie ogranicza. Dwuregionalne partnerstwa naukowo-techniczne z krajami rozwijającymi się mogą uzupełniać politykę zewnętrzną UE i jej instrumenty poprzez budowanie partnerstw na rzecz zrównoważonego rozwoju, zdolnych do sprostania wyzwaniom globalnym.

44. Przypomina, że współpraca międzynarodowa w dziedzinie badań i innowacji z krajami uprzemysłowionymi i gospodarkami wschodzącymi może stworzyć możliwości biznesowe i otworzyć nowe rynki dla podmiotów biznesowych, regionalnych i lokalnych. Baza danych ERA-Watch i zawarte w niej informacje krajowe dotyczące umiędzynarodowienia współpracy naukowo-technicznej mogą pomóc regionom w zidentyfikowaniu tematów w dziedzinie badań i innowacji, a także regionów spoza UE, w których współpraca w tej dziedzinie mogłaby przynieść obopólne korzyści.

Specjalizacja

45. Przypomina o potencjale specjalizacji naukowej, zdolnym do stworzenia szans dla współpracy międzynarodowej w oparciu o komplementarność.

46. Wskazuje na kluczowe znaczenie wymiaru międzynarodowego strategii inteligentnej specjalizacji jako ważnego motoru dalszych inwestycji i szans zarówno dla regionów europejskich, jak i krajów trzecich.

Globalne wyzwania społeczne

47. Uznaje, że współpraca globalna w dziedzinie nauki i innowacji jest ważna i że program „Horyzont 2020” może zapewnić skuteczną naukową odpowiedź na wyzwania globalne.

48. Podkreśla ważny wkład, jaki regiony mogą wnieść w sprostanie wyzwaniom społecznym, poprzez politykę, skoordynowane programy i wspólne działania opracowane w synergicznych ramach za pomocą krajowych i unijnych instrumentów zewnętrznych.

49. Przypomina o znaczeniu regionów i władz lokalnych jako podmiotów kluczowych dla zapewnienia efektywnych i wydajnych ekosystemów badań i innowacji, w których klastry i najlepsze ośrodki europejskie (lokalne uczelnie wyższe, przemysł, MŚP, regionalne agencje badawczo-rozwojowe itp.) mogą generować popyt i innowacje oparte na szansach, a także rozwiązywać rzeczywiste problemy i ważne międzynarodowe wyzwania społeczne.

Bruksela, 12 kwietnia 2013 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO